21/02/2020

Η χριστοκεντρικότητα της ζωής του π. Ηλία Μαστρογιαννόπουλου

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης

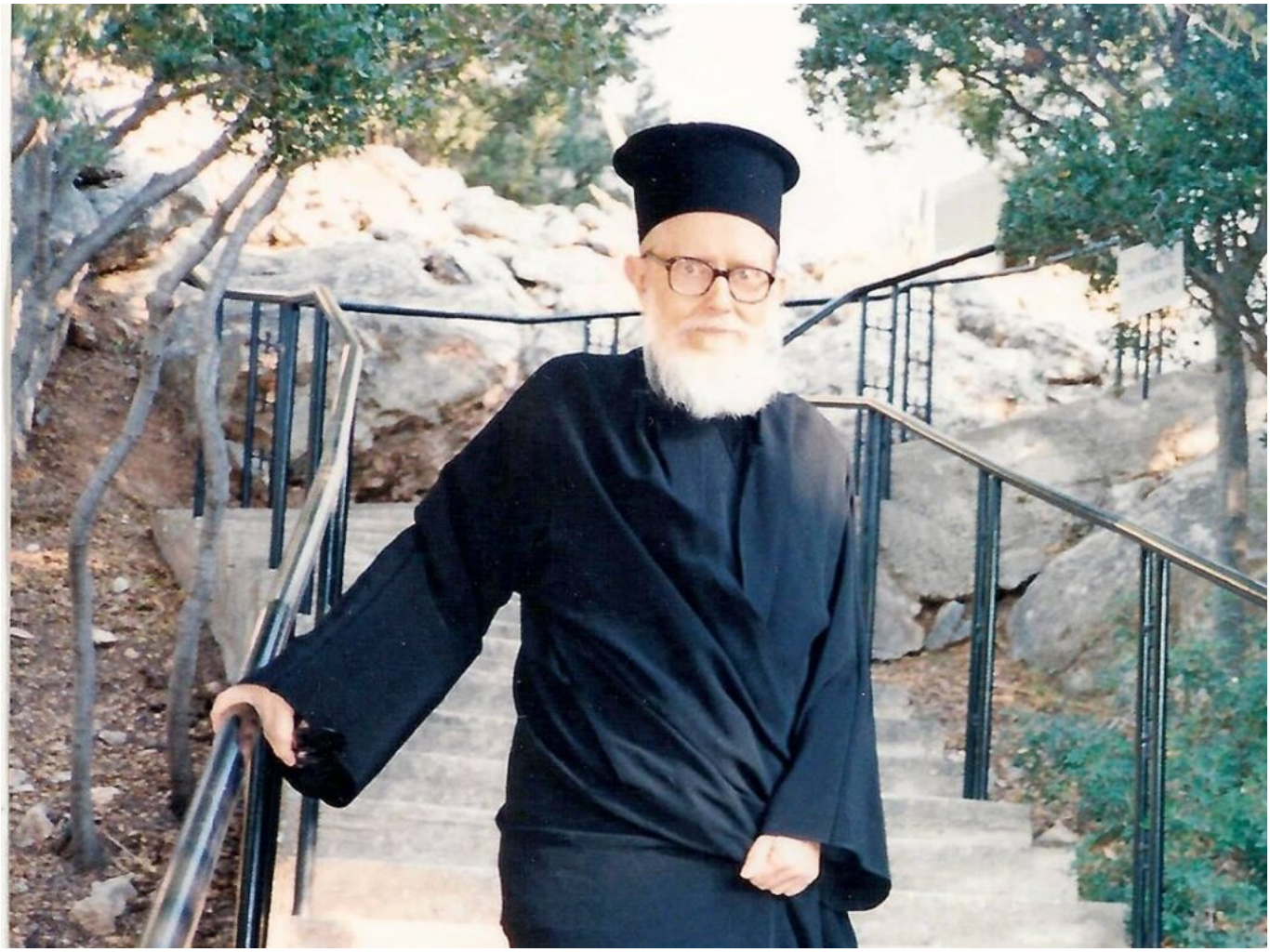

Ακολουθεί ο Επίκηδειος Λόγος, [Εἰς ἀρχιμανδρίτη Ἠλία Μαστρογιαννόπουλο († 1 Φεβρουαρίου 2020)], δια στόματος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μάνης, κ. Χρυσοστόμου:

Μακαριώτατε, Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΕ, Πάτερ καὶ Δέσποτα

Σεπτὴ τῶν Ἁγίων Ἱεραρχῶν χορεία

Τίμιον τῆς Ἐκκλησίας Πρεσβυτέριον

Εὐλαβεῖς καὶ πενθοῦντες πατέρες καὶ ἀδελφοὶ τῆς Ἀδελφότητος ταύτης

Χριστεπώνυμον ἐκκλησίασμα

«Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλον σου Δέσποτα κατὰ τὸ ρῆμα σου ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου...».

Αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ γέροντος ἁγίου καὶ δικαίου Συμεὼν ψέλλισε ὁ ἀγαπητός μας π. Ἠλίας καὶ πέταξε ἡ ἐκλεκτὴ ψυχή του πρὸς τὰ οὐράνια σκηνώματα.

Μετέστη πρὸς Κύριον διὰ νὰ Τὸν ὑπαντήσῃ ὁ σεβαστὸς εἰς πάντας π. Ἠλίας Μαστρογιαννόπουλος καὶ «προστίθεται ἤδη τοῖς οἰκείοις» τῆς πίστεως, ἵνα ἀναπαυθῇ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετὰ τῶν ἁγίων καὶ σοφῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔλαχε εἰς ἐμέ, μεταξὺ ἄλλων ἱκανῶν πνευματικόν του τέκνων, νὰ ἐκφωνήσω τὸν προσήκοντα παρόντα ἐπικήδειον λόγον.

Ὁ μεταστὰς ἀοίδιμος π. Ἠλίας Μαστρογιαννόπουλος ὑπῆρξε προσωπικότης κατὰ πολὺ ἀνωτέρα τοῦ μετρίου καὶ τοῦ συνήθους. Σπανία μορφὴ ἡ ὁποία διεζωγράφισε τὴν νεωτέρα ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία. Ἔθεσε τὴν πνευματικήν του σφραγίδα καὶ «ἔταμε ὁδούς», καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζουν οἱ εἰδήμονες.

Ἁπλοῦς εἰς τὴν ἐμφάνισιν, σεμνότατος εἰς τοὺς τρόπους, ἐπιεικὴς ὅπου ἔδει καὶ αὐστηρὸς ὅπου ἐπεβάλλετο, βαθύτατα πιστός, καλλιεργημένος μὲ τὴν θύραθεν χριστιανικὴν παιδείαν, εὐγενὴς ἐξ ἀρχοντικῆς εὐσεβοῦς οἰκογενείας, ἀκαταπόνητος, φλογερὸς ὄχι μόνον εἰς τὰ συναισθήματα ἀλλὰ καὶ τοὺς ὁραματισμούς, ἦτο προικισμένος ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ πλεῖστα ὅσα τάλαντα, τὰ ὁποῖα βεβαίως καὶ ἀξιοποίησε καὶ τοῦτο μόνον πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ Πατρός, προσφέρων μάλιστα ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον τοῦ Θεοῦ.

Εἰς τὴν ἁγνὴν καρδίαν του εἶχεν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἀναφθῇ ὁ θερμὸς πόθος τῆς ἀφιερώσεως εἰς τὸν Κύριον. Καὶ ἀφιερώθηκε ἐνσυνειδήτως. Καθ᾽ ὅλην τὴν ἐπίγειον ζωήν του, τῷ ὄντι, ἀνῆκε εἰς τὸν Κύριον καὶ ἔζη δι᾽ Αὐτόν. Εἶχε υἱοθετήσει τὸ τοῦ Ἀπ. Παύλου, τὸν ὁποῖον καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως ἠγάπα: «Τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός» (Κολ. 3,11).

Ὁ π. Ἠλίας Μαστρογιαννόπουλος, υἱὸς τοῦ ἰατροῦ Δημητρίου Μαστρογιαννοπούλου, ἐκ Λακωνίας καὶ τῆς Μαρίας Ματθοπούλου ἐγεννήθη εἰς Ἀθήνας τὴν 10η Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1919. Ἀδελφή του ὑπῆρξε ἡ ἀείμνηστος φιλόλογος Σταματία ἀφιερωμένη καὶ αὐτὴ εἰς τὸν Θεόν, προϊσταμένη ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, τῆς Ἀδελφότητος «Εὐσέβεια». Συγγενεῖς του ἦσαν ἐκ μητρὸς οἱ: Ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν Ἱερόθεος καὶ ὁ γέροντας π. Εὐσέβιος Ματθόπουλος.

Τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἔλαβε κατ᾽ ἀρχὴν οἴκοι, ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Ἰόνιον Σχολὴν καὶ εἰς τὸ Πειραματικὸν Γυμνάσιον Ἀθηνῶν. Ἐπεράτωσε τὰς θεολογικάς του σπουδὰς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν λαβὼν τὸ πτυχίον του μὲ ἄριστα τὸ ἔτος 1942 ἔχοντας ὡς καθηγητὰς τοὺς κορυφαίους τῆς σχολῆς τοὺς ἀειμνήστους: Π.Μπρατσιώτην, Π.Τρεμπέλα, Δημ.Μπαλάνο, Νικ.Λούβαρη, Ἀμ.Ἀλιβιζᾶτο, Βασ.Στεφανίδη, Γ.Σωτηρίου κ.ἄ.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1938 εἰσῆλθε εἰς τὴν Ἀδελφότητα Θεολόγων «ἡ Ζωὴ» καὶ ἔκτοτε ἤρχισε νὰ ἐργάζεται ἱεραποστολικῶς μετ᾽ ἐνθέου ζήλου καὶ πλήρους ἀνιδιοτελοῦς προσφορᾶς, γενόμενος μάλιστα καὶ Ἀναγνώστης διὰ χειρῶν τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου (τοῦ Παπαδοπούλου).

Στὶς 8/11/1945 ἐχειροτονήθη Διάκονος ὑπὸ τοῦ Τιτουλαρίου Μητροπολίτου Πατάρων Μελετίου (Χρηστίδη) καὶ στὶς 6/8/1949 πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως Ἰωακείμ (Καβύρη) καὶ ἐχειροθετήθη ἀρχιμανδρίτης.

Τὴν χρονικὴν αὐτὴν περίοδον, τῇ ἀδείᾳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Δαμασκηνοῦ, ὑπηρέτησε ὡς ἱεροκῆρυξ εἰς διαφόρους Ἱεροὺς Ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸ ἔτος 1952 λαμβάνει «ἐνταλτήριον» ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τότε Ρωγῶν Διονυσίου διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς πνευματικῆς πατρότητος καὶ τὴν διακονίαν τοῦ μυστηρίου τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως.

Κατὰ τὴν μετακατοχικὴν περίοδον παρέδιδε μαθήματα χριστιανικοῦ καταρτισμοῦ εἰς φοιτητάς, κατηχητὰς καὶ στελέχη νεανικῶν κινήσεων καὶ ἀπέσπασε τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀκροατῶν διὰ τὴν προβληματικήν, τὴν προοδευτικὴν προσέγγισιν καὶ τὴν πατερικὴν τεκμηρίωσιν τῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα ἀνέπτυσε. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ πνευματικὸς σύνδεσμος μετὰ τῶν: Ἀλεξάνδρου Γκιάλα (Γ.Βερίτη), τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἀλεξ. Τσιριντάνη καὶ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ἀστρονομίας Δημ. Κωτσάκη, προσωπικοτήτων τῆς ἐποχῆς του ἀλλὰ καὶ τοῦ πολιοῦ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστα. Αὐτοὶ ἐπηρέασαν τὴν πνευματικὴν συγγραφὴν καὶ προσφοράν του καὶ προχώρησε πέραν αὐτῶν. Εἶναι προσέτι λίαν ἐνδεικτικὰ τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα

ἄρθρα καὶ δοκίμια τὰ ὁποῖα ἔχουν δημοσιευθεῖ εἰς τὰ περιοδικὰ Ἐκκλησία, Ἐφημέριος, Ζωή, Ἀκτῖνες, καὶ Ἀνάπλασις θεολογικοῦ, κοινωνικοῦ, ἱστορικοῦ, βιογραφικοῦ προβληματισμοῦ καὶ θεολογικῆς τοποθετήσεως ἐπὶ τῶν συγχρόνων καταστάσεων καὶ προβλημάτων.

Διετέλεσε προϊστάμενος τῆς Ἀδελφότητος ἀπὸ τὸ ἔτος 1959 ἕως τὸν Ἰανουάριο 1966.

Κατὰ τὰ ἔτη 1960 ἕως 1965 διοργάνωσε τὰ πρωτοποριακὰ θεολογικὰ Συνέδρια, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἔφεσος» ὅπου προσεκλήθησαν καὶ ὡμίλησαν ἀρκετοὶ κληρικοὶ λαϊκοὶ τῆς ὀρθοδόξου διασπορᾶς, Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ: Ἀλεξ. Σμέμαν, Ἰω. Μάγεντορφ,
Γ. Φλωρόφσκυ, Ὀλ. Κλεμάν, Π. Στροῦβε κἄ. Ἐπίσης ἐπεμελήθηκε τὴν ἔκδοσιν θεολογικῶν Συμποσίων, τὰ ὁποῖα φέρουν τοὺς τίτλους:
1) «Θεολογία, ἀλήθεια καὶ Ζωή», 2) Μοναχισμὸς καὶ σύγχρονος κόσμος
3) Ἡ λειτουργία μας 4) «Ὁ ζωντανὸς λόγος».

Τὸ ἔτος 1962 καὶ μετέπειτα μετεῖχε εἰς προσκυνηματικὰς ἀποδημίας, μεμονομένως ἢ τῇ συνοδείᾳ θεολόγων καὶ κατηχητῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἁγίους Τόπους, Ἱερὰν Μονὴν Θεοβαδίστου Ὄρους τοῦ Σινᾶ καὶ εἰς Ἱ. Μονὰς ἐν Αἰγύπτῳ.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1968 μέχρι τοῦ ἔτους 1971 ἀνέλαβε τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Ἀνωτέρου Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου τῆς Τήνου, ἐνῶ μετὰ τὸ 1971 ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Ἱερωνύμου Α΄ (τοῦ Κοτσώνη) δίδαξε ἐπὶ δύο ἔτη εἰς τὴν Ἀνωτέραν Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν.

Τὸ θέρος τοῦ 1968 πραγματοποίησε ἐκπαιδευτικὸ ταξίδι εἰς μοναστικὰ κέντρα τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, τοῦ Βελγίου, εἰς τὸ Ὀρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν Σαμπεζὺ Γενεύης, εἰς ἄλλα πνευματικὰ κέντρα τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τὴν δημιουργικὴν καὶ διακριτικὴν παρουσίαν του, εἰς ποικίλας Συνοδικὰς καὶ Ἀρχιεπισκοπικὰς Ἐπιτροπὰς μὲ κυριωτέραν ἐνασχόλησίν του τελευταίως εἰς τὴν Εἰδικὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως, ὡς μέλος αὐτῆς. Τὸ ἔτος 2004 ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἀπένημε τὸ ἀνώτατο παράσημο τιμῆς τοῦ Ἀπ. Παύλου.

Πόθος διάπυρος τῆς ἁγίας ψυχῆς του ἦτο νὰ ἴδῃ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀνακαινιζομένη, ἀκμάζουσα, δυνατήν, ζῶσαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ὑπῆρξε δόκιμος χειριστὴς τοῦ προφορικοῦ καὶ ἰδίᾳ τοῦ γραπτοῦ λόγου καὶ διηνεκῶς ἐτροφοδότει τὸ λαὸν τοῦ Θεοῦ μὲ λόγους οἰκοδομῆς, παρακλήσεως, τονώσεως, προβληματισμοῦ καὶ ἐλπίδος. Ὅπως ἡ εὐωδία τοῦ θυμιάματος διαχέεται εἰς τὸ περιβάλλον οὕτω πως καὶ ἡ ἀκλόνητος πίστις τοῦ ἀειμνήστου γέροντος.

Ἐξαίρετον ἦθος, ἄκαμπτη ἀγωνιστικότητα, ἄνθρωπος πολλῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον
ἰδιαίτερα πρὸς τὸν πονεμένο, τὸν ἀσθενῆ, τὸν ἀνάπηρο, τὸν τυφλό, τὸν ἡλικιωμένο, τὸν ξενιτεμένο, τὸ ὀρφανὸ παιδί, τὸν φοιτητή, κληρικὸς τοῦ καθήκοντος, τῆς ἀκριβοῦς τάξεως, τοῦ σπανίου χαρίσματος τῆς ποιμαντικῆς διακρίσεως καὶ κυρίως τῆς σιωπηρῆς φιλανθρωπίας.

Ὁ π. Ἠλίας Μαστρογιαννόπουλος ἔχει καταξιωθῆ εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος ὡς ὁ κατ᾽ ἐξοχὴν λόγιος κληρικός. Ἀπόφοιτος τοῦ Πειραματικοῦ Σχολείου, ἀριστοῦχος πτυχιοῦχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, κάτοχος ξένων γλωσσῶν ἰδίᾳ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης μὲ λιπαρὰν γνῶσιν τῆς θύραθεν παιδείας καὶ δὴ τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἱστορίας ποιήσεως, τῆς λογοτεχνίας, καὶ τῆς μουσικῆς ἀλλὰ καὶ ἐμβριθὴς γνώστης καὶ τῶν ξένων συγγραφέων καὶ δημιουργῶν. Ἡ ἀρίστη αὐτὴ ἐπίδοσίς του εἰς τὴν θύραθεν παιδείαν τὸν ἐβοήθησε τὰ μέγιστα εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν χριστιανικῶν γραμμάτων εἰς τὴν ἀνάδειξίν του ὡς συγγραφέως περὶ τῶν ἑκατὸν τὸν ἀριθμὸν ἔργων. Τὰ συγγράμματά του κατατάσωμεν εἰς ἱστορικά, θεολογικά, ἑρμηνευτικά, πατερικά, βιογραφικά, ἐκδόσεις κειμένων, προσευχητάρια κ.ἄ.

Ἀξίζει νὰ ἀναφέρομεν μερικοὺς τίτλους τῶν ἔργων του: Ἱστορικά: «Ἡ ἐκκλησία τῶν μαρτύρων»,« Βυζάντιον», «Βυζαντινοὶ ναοὶ τῆς Ἑλλάδος». Βιογραφικά: «Οἱ θεμελιωταὶ τῶν ἐπιστημῶν», «Μεγάλοι Δημιουργοί», «Ἐργάται τοῦ πνεύματος», «Διονύσιος Φαραζουλῆς», «Ἀλέξανδρος Γκιάλας», «Δύο σύγχρονοι ἅγιες μορφὲς τῆς Πάτμου», «Λαϊκὸ Συναξάρι», «Ἅγιες Γυναῖκες τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας», «Ἐπιστροφές», «Ἀναγεννητικὸ Κίνημα, Παραφυάδες τῶν Κολλυβάδων». Θεολογικά: «Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἄνθρωπος», «Νοσταλγία τῆς Ὀρθοδοξίας», «Φάρμακον Ἀθανασίας», «Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ», «Προσανατολισμοί», «Ἱκεσίες», «Μαθητεία στὴν καινούργια ζωή». Μεγάλη ὑπῆρξε ἐπίσης καὶ ἡ ποιμαντικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἐν γένει ἐπιστολογραφική του δραστηριότητα.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο διέκρινε τὸ συγγραφικὸν τάλαντον τοῦ π.Ἠλία ἦταν ὁ ζωντανὸς πηγαῖος λόγος του, ἡ γλαφυρότης, ἡ πρωτοτυπία τῶν θεμάτων, ἡ ἐμβάθυνσις, ἡ ἐπιστημονικὴ ἀκρίβεια τῶν γραφομένων, ἡ συνθετικὴ ἱκανότης, ἡ πνευματικὴ οἰκοδομὴ τοῦ ἀναγνώστου. Τὰ κείμενά του ἄλλοτε συγκινοῦν, ἄλλοτε προβληματίζουν καὶ ἄλλοτε καλλιεργοῦν ἐσωτερικῶς ἢ καὶ ὅλα αὐτὰ μαζί.

Ὡς κορυφαῖα ἔργα τοῦ π. Ἠλία δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν παλαιοτέρα τριλογίαν: Ἡ Ἐκκλησία τῶν Μαρτύρων, Βυζάντιον, Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἄνθρωπος. Καὶ τὴν νεοτέραν τριλογίαν: Τὸ πολίτευμα τῶν χριστιανῶν, Ὀρθόδοξες προσεγγίσεις, Ἅγιες Μορφὲς
τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Ἀρκετὰ ἔργα του ἔχουν μάλιστα μεταφρασθεῖ καὶ εἰς

ξένας γλώσσας, γαλλική, ἀγγλική, γερμανική, ρωσσικὴ καὶ στὴν κορεατική.

Τὸ τελευταῖο σύγγραμμα τῆς παλαιοτέρας τριλογίας τοῦ π. Ἠλία, Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἄνθρωπος (Α’ ἔκδ. 1966 σελ. 400) μᾶς δίνει τὸ δεύτερον στῖγμα τῆς πνευματικῆς του πορείας.

Ὁ π. Ἠλίας Μαστρογιαννόπουλος, ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς κατ᾽ ἐξοχὴν ἀνιχνευτὰς τοῦ πατερικοῦ θησαυροῦ, ὁ πρωτοπόρος εἰς τὴν ἀνακάλυψιν καὶ σπουδὴν τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, γεγονὸς τὸ ὁποῖον γνωρίζουν μόνον οἱ εἰδικοί, ἤδη ἀπὸ τὴν δεκαετίαν τοῦ 1950. Οἱ τρεῖς μεγάλοι Καππαδόκαι Πατέρες, ὁ Χρυσόστομος, ὁ Μακάριος Αἰγύπτιος, ὁ Μάξιμος ὁ ὁμολογητής, ὁ Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος ἀλλὰ καὶ οἱ ἡσυχασταὶ Πατέρες γίνονται διὰ πρώτην φορὰν εὐρύτερον γνωστοὶ ἀπὸ τὰς ὁμιλίας, τὰς συγγραφάς, τὰς μελέτας, τὰς μεταφράσεις, τὰς ἐκδόσεις τοῦ ἀκαταπόνητου λάτρου τῶν Πατέρων καὶ τῆς θεολογίας των.

Ἀλλὰ διὰ τὸν π. Ἠλία τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων δὲν εἶναι ἁπλῶς μία θεωρητικὴ ἐνασχόλησις. Ὁ ἴδιος ἔλεγε συχνά: «Οἱ Ἕλληνες Πατέρες δὲν εἶναι παλαιὰ εἰκονίσματα ἑνὸς ἱστορικοῦ ἢ ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου. Οὔτε ἀποτελοῦν φυλακτὰ πρὸς φύλαξιν καὶ συντήρησιν. Εἶναι ζωνταναὶ πηγαὶ πρὸς ἄντλησιν. Εἶναι κεφάλαια πρὸς ἐκμετάλλευσιν. Εἶναι κατ᾽ ἐξοχὴν ὁδηγοί, διότι ἠσχολήθησαν μὲ φλέγοντα ζητήματα καὶ ἐπάλαισαν εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀνθρωπίνου στίβου. Διὰ τοῦτο πιστεύομεν ὅτι ἡ επεξεργασία τοῦ πολυτίμου ὑλικοῦ ποὺ μᾶς ἐκληροδότησαν οἱ Πατέρες καὶ ἡ ἀφομοίωσις τῆς ζωντανῆς αὐτῆς παραδόσεως ἀποτελοῦν βασικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν καλὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας εἰς τὸν αἰῶνα μας».

Κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον ἠσθάνθη καθ᾽ ὅλην τὴν ζωὴν ὁ π. Ἠλίας τοὺς Πατέρας, καὶ αὐτοὺς εἶχεν ὡς ἐμπνευστὰς εἰς τὸ πολύπλευρον ποιμαντικὸν καὶ διδακτικόν του ἔργον. Ὁ π.Ἠλίας τῷ ὄντι ἔζησε πατερικῶς.

Ἡ ἀπόλυτος πιστότης εἰς τὴν Παράδοσιν καὶ ἡ σπουδαιοτάτη θεολογική του κατάρτισις ἔδωκαν εἰς τὸν πατέρα Ἠλία τὴν ἐξαιρετικὴν δυνατότητα καὶ ἱκανότητα τοῦ διαλόγου μετὰ τῆς διανοήσεως τῆς ἐποχῆς του καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἑτεροδόξων χριστιανῶν. Δὲν ἐφοβήθη οὔτε τὴν ‘’κοσμικὴν’’ λεγομένην διανόησιν, οὔτε τὴν ἑτερόδοξον θεολογίαν. Τοὐναντίον, μὲ τὴν εὐρυμάθειάν του, τὴν δυναμικότητά του, τὴν βιβλικὴν θεμελίωσίν του καὶ τὴν πατερικὴν πνοήν του κατόρθωσε νὰ διαλεχθεῖ μὲ πολλοὺς διανοουμένους, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀσπασθῆ τὴν ἄρνησιν ἢ εἶχον ἀμφιβολίας ἢ πνευματικὰς ἀναζητήσεις ὡς ἐπίσης καὶ μὲ ἑτεροδόξους καὶ ἐπέτυχεν ὥστε αὐτοὶ νὰ καθίστανται κατὰ καιροὺς μαθηταὶ τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος καὶ συγχρόνως νοσταλγοὶ τῶν ἀτίμητων θησαυρῶν της.

Βεβαίως ὁ π. Ἠλίας εἶχε σημαντικὰς ἐπαφὰς ἐπὶ θεολογικοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου μὲ προσωπικότητες ὅπως Πατριάρχας, Ἀρχιεπισκόπους, Ἱεράρχας, Κληρικούς, Μοναχούς, καὶ δὴ Ἁγιορείτας πατέρες, Ἀκαδημαϊκοὺς Διδασκάλους καὶ διαφόρων εἰδικοτήτων ἐπιστήμονας καθ’ ὅτι ἐθεώρησε ἐπιβεβλημένον καθῆκον τὴν ζῶσαν μαρτυρίαν τῆς πίστεως εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον. Πολλάκις αὐτὸ ἔλαβε τὴν ἔκφρασιν μιᾶς «ἱερῆς ἀγωνίας» διὰ τὸν κόσμον καὶ τὰ κακῶς κείμενα τοῦ κόσμου. Βαθύτατος πόθος του ἦταν νὰ ἔλθει τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν. Συγχρόνως καὶ μὲ τοὺς ἁπλοὺς ἀνθρώπους εἶχε τὴν δυνατότητα τῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας καὶ πολλοὺς συνανθρώπους μας τοὺς ξεκούραζε καὶ ἐνδυνάμωνε καὶ ὑλικὰ καὶ πνευματικά. Εἶναι πρῶτος, ἐκεῖνος, ποὺ ἔγραψε γιὰ τὸν Ἅγιο Λουκᾶ Ἀρχιεπίσκοπον Κριμαίας, τὴν δεκαετία τοῦ ’60, ποὺ μίλησε γιὰ τὸν ἅγιο Ἰουστῖνο Πόποβιτς καὶ τόσους ἄλλους ἁγίους καὶ ὁσίους ποὺ κατόπιν ἔγιναν γνωστοὶ πανορθοδόξως.

Ἄλλο σημεῖο τῆς πνευματικῆς πορείας τοῦ π. Ἠλία εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ γέροντας ὑπῆρξε ἐμπνευστὴς σπουδαίων πνευματικῶν ἔργων εἰς τὸν λειτουργικὸν ἱεραποστολικὸν καὶ φιλανθρωπικὸν τομέα τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ εἰς μὲν τὸν πρῶτον τομέα, ἐκεῖνον τῆς Λειτουργικῆς, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἔδωκεν ὤθησιν εἰς τὴν Λειτουργικὴν Ἀγωγὴν καὶ Ἀναγέννησιν ἀκολουθῶντας τὸ παράδειγμα τῶν Κολλυβάδων Πατέρων τοὺς ὁποίους καὶ ἐμελέτησε καὶ κατέστησεν εὐρέως γνωστούς. Εἰς δὲ τὸν δεύτερον τομέα, αὐτὸν τὸν βλέπομεν πλούσιον εἰς ἔργα φανερὰ καὶ ἀφανῆ ἱεραποστολικοῦ θείου ζήλου, εἰς πληθώραν ὁμιλιῶν, κηρυγμάτων, εἰσηγήσεων, ἀποστολῶν, ἔργων ποιμαντικῆς μερίμνης ἀτομικῆς καὶ συλλογικῆς. Ὁ φιλανθρωπικός, τέλος, τομέας περιλαμβάνει πολλὰς προσπαθείας. Ἐπρωτοστάτησε καὶ ἱδρύθηκαν ὑπὸ τὴν πνευματικήν του καθοδήγησιν πολλοὶ σύλλογοι καὶ ἱδρύματα.

Μία τελευταία πτυχή, ἡ ὁποία εἶναι οὐσιαστικῶς ἡ πρωτίστη καὶ θεμελιώδης διὰ

τὸν π. Ἠλία εἶναι ἡ χριστοκεντρικότης τῆς ζωῆς του. Δυνάμεθα νὰ ὑπογραμμίσουμε ὅτι ὁ π. Ἠλίας ἐγεννήθη διὰ τὸν Χριστόν, ἀνετράφη εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν ἀθηναϊκὴν οἰκογένειάν του διὰ τὸν Χριστόν, ἐγένετο Ἱερεὺς διὰ τὸν Χριστόν, ἔζησε διὰ τὸν Ἠγαπημένον τῆς καρδίας του τὸν Χριστόν. Ὁ Χριστὸς εἰς τὴν ὕπαρξίν του δίδει ὅλον τὸν δυναμισμόν, τὴν σοβαρότητα, τὴν ἱεροπρέπειαν, τὸ ἦθος καὶ τὸ πλήρωμα, πολύτιμα θησαυρίσματα, τὰ ὁποῖα κοσμοῦν τὴν προσωπικότητά του. Συχνὴ ἦταν ἡ φράσις του: «Νὰ ἀκούσωμεν τί λέγει ὁ Κύριος», «Τί θέλει ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Κύριος».

Εἶναι λίαν χαρακτηριστικὴ μία προσευχή του:

‘’Ἀξίωσέ με Λυτρωτά μου, ὅλη ἡ ζωή μου νὰ εἶναι μία Ἐπίκλησις καὶ μία Μετουσίωσις, ἕνα Μυστήριο καὶ ἕνας Καθαγιασμός, μία Ἱερουργία καὶ Μεταμόρφωσις τῶν πάντων».

Μακαριώτατε, Σεῖς ὁ ὁποῖος ἐγνωρίσατε ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν γέροντα καὶ τὸν εἴχατε εἰς ὑψίστην ὑπόληψιν, ἰδοὺ παρών, προσεύχεσθε, διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς του.

Ὁ π. Ἠλίας, ἀγαπήσας τὸν Θεὸν «ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καρδίας καὶ διανοίας» αὐτοῦ, ὑπετάγη Αὐτῷ τῷ Θεῷ, ἐξ ὁλοκλήρου, ἐν τοῖς πράγμασιν. Εἰργάσθη εἰς τὸν Ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου ἐν σοφίᾳ, ἐν συνέσει, ἐν ταπεινώσει καρδίας, ἐν φιλανθρώπῳ διαθέσει, ἐν καρτερίᾳ καὶ ὑπομονῇ ὑποδειγματικῇ καὶ ἀφοσιώσει πρὸς τὸν Ἀρχιποίμενα καὶ Ἠγαπημένον Χριστόν.

Δεῦτε, ὅσοι ἠγαπήσατε τὸν πιστόν, τὸν φιλόθεον, τὸν φιλόπονον, τὸν ἐλεήμονα, τὸν πεπαιδευμένον ἐκκλησιαστικὸν ἄνδρα, δεῦτε, ὅσοι ὑπήρξατε πνευματικά του τέκνα, ὅσοι φίλοι ἑνώσωμεν τὴν φωνὴν κλῆρος καὶ λαός, καὶ εἴπωμεν ἀπὸ μέσης καρδίας καὶ πάλιν τὸ τῆς Ἐκκλησίας: «Χριστός σε ἀναπαύσοι ἐν χώρᾳ ζώντων καὶ θύρας Παραδείσου ἀνοίξοι σοι…»

Τοῦ μακαριστοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἠλία Μαστρογιαννοπούλου, μεγάλου πνευματικοῦ πατρὸς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, Αἰωνία ἡ μνήμη.